

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Samuelis De Cocceji, Henr. Fil. Sacræ Regiæ Majestatis
Borussicæ Magni Cancellarii, A Consiliis Sanctioribus
Status Et Rei Bellicæ, Ordinis Nigræ Aquilæ Equitis Etc.
Jus Civile Controversum Ubi ...**

Opus Ad Illustrationem Compendii Lauterbachiani ...

Cocceji, Samuel von

Lipsiæ, 1766

LIB. II. TIT. I. De Jurisdictione.

urn:nbn:de:gbv:45:1-9044

RESP. Loquitur de filio curiæ semel oblato, hic enim non liberatur per subsequentem dignitatem patris, *d. l. verb. in conditione pristina permanent,*

OBJ. (3) *L. vi. C. de dignit.* ubi tales filii privati dicuntur.

RESP. Imperatores in fine *d. l. verb. cum autem &c.* sententiam, quam in *pr. legis* exposuerunt, mutant, adduntque rationem, quia *paternos honores invidere filiis non oportet.*

Effectus est, (1) quod tales filii habeantur pro primogenitis, indeque in feudis, etiam majoribus, succedant. *Dn. Par. in Jur. Publ. c. 27. §. 6. & Disp. de success. Nep. Sect. 6. §. 1. & seq. & Disp. de Just. regn. Port. pag. 52.* (2) quod penis plebejorum non subiciantur. *L. 9. §. 14. pen. L. 2. §. 2. ff. Decur. &c.*

LIB. II. TIT. I.

DE

JURISDICTIONE.

Qv. I. Quidnam voce Jurisdictionis jure romano veniat?

Laut. p. 22. verb. Licet enim vox. RESP. Jurisdictio vel in genere sumitur, vel ex *Ufu juris.* In genere & vi vocis jurisdictio continet omnem jus dicendi actum; *L. 2. §. 23. de O. I.* hinc officium jus dicentis latissimum esse dicitur. *L. 1. ff. h.* Et hoc sensu potest continere & notionem *L. 99. V. S. l. 5. pr. re jud.* & voluntariam jurisdictionem, *L. 7. §. f. Off. conf. l. 8. l. 9. pr. eod.* & criminalem (*L. 2. §. 23. de Or. Jur.* ubi etiam causæ criminum, & capitales dicuntur esse de jure dicundo, *L. 7. §. f. Off. proc. verb. plenissima Jurisdictio*), quin ipsam superioritatem territorialem: In his omnibus enim jus dicitur, *Dn. Pagenst. 1. Sicil. 3. & Laut. h.* Sed hæc significatio abusiva dicitur *Suerin. repet. lect. cap. 6. Bach. ad Tr. D. 3. th. 1. l. a.*

Ast *Ufu Juris*, & in concessionibus, hodieque *jurisdictio* in dubio continet tantam causas civiles controversas, & hoc sensu recte definitur causæ controversæ civilis cognitio usque ad sententiam. *L. 1. de re jud.* atque exprimitur voce der *Gerichtbarkeit*, quin & voce *Obrigkeit*, nisi aliud appareat. *Vide tamen Disp. Dn. Par. de fund. in territ. pot. tit. 1. §. 12.*

Causa vero cur in *Ufu juris* Jurisdictio tantum ad causas civiles restringatur, est: Quia nimis operosæ sunt, quam ut Princeps pos-

fit, & nimis tenues quam ut eum deceat illis incumbere cum detrimento curarum publicarum *arg. L. 32. pr. C. de Appell.* Ergo hoc officium juris dicendi a suo distinxit, ac proprium seu peculiare eo officium magistratus constituit, cui proinde hactenus jure proprio competere dicitur, ut & mandare quasi suum negotium alii possit *L. 5. h. L. 3. h. L. 1. §. 4. Susp. tut.* Reliquæ vero species & majoris momenti sunt, & minoris operæ, indeque sub officio magistratus proprie non continentur, nisi in specie concessæ appareant. *Conf. Bach. ad Tr. Disp. 3. th. 1. lit. A. in fin.*

Hinc I. recte statuit *Lauterbachius h. t. Jurisdictionem* proprie dictam & in usu juris opponi *mero imperio*: Idque (1) ex *L. 3. ff. h.* ubi expresse imperium merum distinguitur a mixto, quod huic *etiam jurisdictionis instit.* (2) ex *L. 1. §. 4. de susp. tut.* ubi a Jurisdictione distinguitur cognitio suspecti tutoris, quæ ex causa criminalis *d. l. §. 1. §. 2. Add. l. 4. Off. ejus.*

II. Hæc Jurisdictio excludit quoque extraordinariam, sive eam quæ competit ex speciali legis concessione, de qua *l. 7. §. f. Off. procons. L. 6. §. 2. de tutel.* Nam hanc Principem sibi reservasse, nec proinde sub officio ordinario magistratus, i. e. jurisdictione, contineri, est ipsa ejus descriptione apparet.

Qv. II. *An Judex voluntariam Jurisdictionem in alieno territorio exercere possit?*

Putat id *Autor* & allegat *Carpzovium P. 3. Const. 3. def. 14.* (Add. *Id. Laut. p. p. 4. dec. 293.* ibique præjudicia: item *L. 5. Resp. 6. n. 16. §. Mev. 22. verb. part. 3. dec. 195. Heig. L. 2. quæst. 17.*) Contrarium tamen verius puto (1) quia extra fines jurisdictionis quilibet est privatus, *L. f. ff. de Jurisd.* quæ regula cum ibi generaliter posita sit, tamdiu ei infissimus, donec voluntariam inde exceptam esse probetur. Atque ita (2) testator accersere e Saxonia, quin e Gallia, magistratum possit, ut testamenta judiciali autoritate confirmaret, quod tamen ipsi naturali rationi contrarium videtur.

Exc. Nisi in specie id a superiore concessum sit, uti legato proconsulis, de quo est *L. 2. ff. de Off. procons.*

At alia quæstio est, an civis, v. g. Marchicus, in Saxonia possit insinuare testamentum, vel donationem, an judex extraneus possit confirmare legitimationem, adoptionem, &c. Nam tunc dis-

Cocc. J. C. P. I.

S

tinguen-

tinguendum inter jura perpetuo personæ cohærentia, & nudas confirmationes actuum: *Priora* non nisi ad competentem magistratum pertinent, quia jam supra demonstratum est, quod jura perpetuo personæ cohærentia non possunt nisi ab eo tribui, qui perpetuam potestatem in personam habet. *Sup. L. 1. t. 4. quæst. 5.* Hinc ergo adoptiones & legitimaciones non nisi coram competente magistratu fieri possunt. *Posterior*es actus ad quemlibet magistratum pertinent: Hinc confirmationes testamentorum, insinuationes donationum &c. ubicunque fieri possunt; *L. 27. inf. C. de donat. L. 30. C. eod.* & de his actionibus expresse loquitur *Heig. d. l. Mæv. d. l. Conf. Dn. Par. Disp. de Fund. in territ. potest. Tit. 7. §. 13.* ubi additur ratio, quia actus hi valent ex confirmatione: Adeoque ubi talis confirmatio accessit, ille locus habetur pro loco contractus, testamenti conditi &c.

Qv. III. *An tutoris datio sit actus jurisdictionis contentiosæ?*

Laut. p. 22. verb. Contentiosum. **N**EG. (1) quia tutor etiam volens dari potest, & plerumque solet. Et alias (2) omnis distributio munerum publicorum esset contentiosæ jurisdictionis. Imo (3) testator, qui dat tutorem, exerceret actum jurisdictionis contentiosæ, quia tutor etiam invitus onus hoc suscipere tenetur.

OBJ. Quod tutor cogi possit, & quod soleat justas excusandi causas allegare, quæ cognosci debent; indeque magis contentiosæ jurisdictionis esse videtur.

RESP. Etsi voluntaria Jurisdictio regulariter, & sua natura, in volentes exerceatur, tamen per accidens fieri potest, ut accedat contradictio: Quo casu necesse est, ut idem judex, qui autoritatem interponit, etiam de contradictione per consequens judicet. *arg. L. 2. ff. h.* Contradictio autem illa fere in omni specie intervenire potest: In *Arrogatione* & *adoptione*, si liberi vel agnati contradicant. In *Manumissione*, si sit minor 20. vel hodie 14. annorum. In *Emancipatione*, si filius nolit. In *donationum insinuatione*, si dicatur prodiga vel inofficiosa. In *agnitione bonorum possessionis*, si negetur esse filius. Et sic pari ratione in *tutoris datione*, si tutor justam causam excusationis allegat: tum ergo per accidens causæ cognitio intervenit.

Qv.

Qv. IV. *An Extraordinaria Jurisdictio hodie cohæreat officio magistratus ordinario?*

Ita putant Dd. & Lauterb. h. At in genere id ita receptum non est, sed in plurimis locis solent speciales magistratus ad has causas dari, ut in Belgio der Weyfenmeister, quod etiam in Palatinatu obtinet. Si tamen tales constituti non sunt, intelligitur hodie concessum id esse ordinario: Dn. Par. Hyp. Inst. tit. de Auil. tut. §. 1. & Disp. Dn. Par. de tutel. Illustr. S. 1. §. 5. Gudel. de jur. nov. L. 5. c. 13. Non §. advers. & L. 1. c. 17. in fin. Laut. p. 23. verb. Hodie ordinario.

Neque tamen hoc casu hæc jurisdictio ei competit propter jurisdictionem, vel jure officii ordinarii, sed ob specialem legis concessionem: Gudel. d. c. 13. Dist. Disp. §. 5.

Effectus hic est, quod nec hodie hæc causæ mandari possint, uti id de imperio mero infra demonstrabitur.

NOT. Sub extraordinaria jurisdictione continentur (1) quæ sunt voluntariæ jurisdictionis, quia non competunt jure ordinario magistratus, ut datio tutoris. L. 2. off. proc. L. 1. pr. off. ejus. (2) Ex contentiosa, illa quæ jure magistratus non competunt, ut imperium merum, L. 6. pr. off. procons.

Qv. V. *Quid sit Jurisdictio, quid imperium, & quid imperium mixtum?*

RESP. JURISDICTIO vi vocis dicitur, quæ in causæ cognitione consistit, & pronuntiatione judicis finitur. L. 1. rejud. Vid. sup. quæst. 1. Jus enim dicere nihil est quam de jure causæ pronuntiare, neque de causa jus dici potest, nisi cognitum fuerit. Idem ergo hoc sensu est quod notio. l. 99. de. V. S. Nec sua natura facultatem exequenti includit. Laut. p. 23. verb. Jurisdictio in specie.

IMPERIUM vero nihil aliud est quam executio, quippe quæ fit jussu & imperio superioris: Idque Dn. Par. late probat in Disp. d. Not. & exerc. Austreg. sect. 1. §. 12. (1) per l. 15. §. 2. ff. de Rejud. ubi forma executionis præscribitur, & dicitur eam fieri jubendo pignora capi & distrahi: verb. capi jubent. & mox: capi jubent & distrahi. & tum additur: exequentur itaque isto modo &c. (2) per l. 1. C. si in caus. jud. verb. Ejus jussu cui jus jubendi sitit. & verb. autoritas jubentis. (3) per l. 2. C. eod. verb. ejus qui ita decrevit. (4) per l. 2. C. de Execut. rei jud. verb. rem judicatam &c. per duci jubebit, in quibus textibus

omnibus agitur de executione ex causa judicati. (5) per *Ord. Cam. p. 3. tit. 48. §. 1.* ubi forma exequendi in Imperio ita præferibitur, ut fiat per *mandata seu decreta*, quæ inde vocantur, *Executorialia*, *Gebots-Briefe*, item *Executorial-Briefe*, *O. C. p. 2. tit. 23. in fin. & d. tit. 48. §. 8.* verb. *aufgelegten Befehl*, &c. (6) per *R. I. 1654. §. 160. & 164.* ubi camera dicitur exequi per *mandata executorialia*. Unde (7) regula illa *ab executione non esse inchoandum*, ita effertur solet, *A mandato vel præcepto non esse inchoandum*: eaque nomina, executio & mandatum seu præceptum, promiscue adhibentur; *utin O. C. d. tit. 23.* verb. *daß in gerichtlichen Sachen nicht an der Execution und Mandaten angefangen werden soll.* Et deinde, in denen Vermög. der Rechte a præcepto angefangen werden mag.

Quia vero illa Jurisdictio sive causæ cognitio facile eludi, quin sine aliqua executione vix explicari potest, imperium, sive executio, ei addita intelliguntur, *arg. L. 2. h. t.* Hinc regula est in *L. f. off. ejus. Nulla est jurisdictio sine modica coercitione*: Atque hoc est illud IMPERIUM quod MIXTUM dicitur, quia jurisdictio mixtum & annexum est, nec nisi propter eam competit, eique semper cohæret. *l. 1. §. 1. L. f. off. ejus*: Et hoc sensu usu juris in specie jurisdictio dicitur, & nudæ notioni opponitur, *l. 5. pr. ff. de re jud. L. fin. vers. sed ne quis. C. ubi & apud quem Dn. Par. disp. de Exec. Aufstreg. Sect. 1. §. 10.*

Atque hæc jurisdictio hodieque venit voce *Vogtheix*, *Dn. Par. Disp. de fund. in territ. pot. tit. 1. §. 12.* (item voce *bürgerliche Gerichte*, continet que causas quoque delictorum, *Frevel*, *Busse*, *Schelten* &c.) quia ex his quoque civiliter agitur. *Inferior* quoque *jurisdictio* ad mixtum Imperium refertur, *die niedere Gerichtbarkeit*: ut egregie deducit *Dn. Stryk. U. M. h. t. §. 7.* Atque integro responso *Viadrinæ facultatis* Imperium mixtum a Jurisdictione inferiori non differre, probat *ibid. §. 8.* Nisi pactis vel moribus locorum differentia quædam sit, quod probari debet, & varie fit. Vid. *Carpz. 1. Resp. 49. Berl. p. 1. concl. 1. Carpz. crim. p. 3. q. 109. n. 11. sq.* Equidem in Supremo Appellationum judicio aliquando disceptatum fuit in causa des *Stifts Severn c. das Amt Reinberg & filcum*, quinam actus ad civilem jurisdictionem pertineant, & tandem singuli actus per sequentem sententiam definiti sunt.

Daß unter der denen Imploranten per judicatum vom 4ten Julii 1719. zuerkannten Civil-Jurisdiction, die Cognition in kleinen Freveln und geringen Verbrechen, zu verstehen: Nämlich *Haar-Rauffen*, *Schlä-*

ge, die nicht tödtlich seyn, noch Lähmde bringen, daraus auch keine Wunde wird, Nasen-Bluten, Maulschellen, Zähne-Bluten, auch andere Blutrünnen mit Nägeln gekrahet, oder sonst verletzet, daraus keine Fährlichkeit des Todes, Lähmde noch öffentliche Wunden entstehen, schlechte Lügen-Strafe, Schmah-Worte; so peinlichen nicht geklaget werden, unzüchtig muthwillig Geschrey, Messer-Züge, wann niemand dadurch beschädiget wird, Tragung verbotenen Gewehrs, verbotene Spiele spielen, eimen, der große Uibelthaten vollbracht, zu dem Ende gefangen zu nehmen, damit er höherer Obrigkeit zur Bestrafung überantwortet werde, da einer den Gerichten ungehorsam wird, oder daselbst etwas bewilliget, und solchem nicht nachkömmt, schlechte Hurerey, oder da Personen, so sich ehelichen, vor priesterlicher Copulation aber sich zusammen finden, ingleichen geringer Diebstahl einen Reichs-Thaler oder darunter werth; Und deren Bestrafung mit etwanigem Gefängnisse, auch Geld-Busse, iedoch, daß mit dieser die Delinquenten nicht übersetzet werden; Ingleichen mit dem Psahl, wann in obigen Fällen die Bestrafung damit statt hat, denen Imploranten zu lassen, und sie dabey zu schützen; Der Erkenntnisse aber in Ehebruch, Blut-Schande, Verwundung und anderer zur Criminal-Jurisdiction gehörigen Sachen, obwol diese mit Unserer Bewilligung zu Zeiten mit bürgerlichen Strafen belegt würden. Ferner in Fällen unrichtiger Ellen-Maasse oder Gewichts, auch über den Bier- und Brändtwein-Schand, aller Cognition, imgleichen des Kirchweih-Schusses sich zu enthalten schuldig seyn. *W. R. W.*

Porro hodieque dari magistratum cum nuda notione multis contendit *Dn. Stryk. U. M. h. t. §. 9.* eoque refert die Schulken-Gerichte, quæ tantum causam cognoscunt, executionem vero superiori relinquunt. Quin in criminalibus quoque alii cognitionem, alii executionem competere posse tradit *ibid. §. 10.*

Qv. VI. An restituere in integrum & reliqui actus, de quibus in L. 4. h. t. agitur, sint imperii, an jurisdictionis?

NOT. (1) Ita vulgo concipitur questio. Vid. *Struv. Ex. 4. th. 56. Laut. p.* Sed minus recte, ut ex superioribus patet, ubi vidimus omni jurisdictioni mixtum & conjunctum esse imperium, *l. f. ff. offic. ejus* ^{23. verb. Excellen-} *Exc. omnesque adeo controversias civiles non imperii aut jurisdictionis esse, sed utrumque necessario ibi concurrere. Vid. quest. 5. & actus.*

hoc illi mixtum esse. Neque ita in legibus proponitur quæstio, sed an actus illi *magis* sint imperii.

NOT. (2) Responso vulgata plurimum contradictionis involvit, cum dicunt hos actus non esse imperii, sed jurisdictionis, scil. excellentioris & imperiosæ, *Laut. h. Struv. d. l.* Atqui hæc ipsa sunt quæ in jure imperii esse dicuntur, iisque, quæ jurisdictionis sunt, opponuntur: *L. 4. ff. h. l. 26. ff. ad munic.*

Mirum ergo ad quæstionem, *An actus hi imperii, an jurisdictionis* negare esse imperii, & tamen dicere, esse jurisdictionis illius imperiosæ, quæ eadem ipsa sunt quæ imperii esse dicuntur: Et contra asserere, esse jurisdictionis, quæ tamen ipsis legibus magis imperio tribuuntur. *d. l. 4. L. 32. §. f. h.* Unde etiam est quod magistratus quibus illi actus competunt, soli cum imperio esse dicantur, *l. 12. de jud.* reliqui vero & inferiores sine imperio. *L. 32. de injur.*

NOT. (3) Ut ergo ratio juris sibi constet, ex præcedente quæstione repetendum est; *Jurisdictionem* esse nudam causæ cognitionem, *imperium* vero denotare executionem. Unde sponte sequitur, si imperium jurisdictioni jungitur, inde *Imperium* aliquod *mixtum* oriri necesse est. At cum nihilo minus actus maneant distincti, *judicandi* scil. seu cognoscendi, & *exequendi*, contingere potest, in quibusdam causis prævalere actus jurisdictionis, ut in causis ordinariis, quæ plenam causæ cognitionem requirunt, & hæc dici possunt *magis jurisdictionis*, quia præcipue hic spectatur causæ cognitio. In aliis e contrario potest prævalere imperium, sive executio, ut in summariis, & tunc dicuntur esse *magis imperii*, quia præcipue in illis jus & imperium spectatur, etsi aliqualis causæ cognitio accedat.

Atque hoc sensu illi actus in *L. 4. ff. h. t.* recensiti (scil. jubere caveri prætoriam stipulatione, in possessionem mittere, item dare bonorum possessionem decretalem, *L. 3. ff. h. t.* restituere in integrum, *L. 26. §. 1. ad Munic.*) recte magis dicuntur esse imperii quam jurisdictionis. *d. l. 4. d. l. 26.* Effectus est, quod ea quæ magis imperii sunt, apud majorem demum magistratum expediri possint; *L. 26. ad Mun.* at ea quæ jurisdictionis sunt, etiam apud inferiorem, *d. l. 26.* Quanquam propter utilitatem restitutiones quoque in integrum postea ordinario judici commissæ sint, *L. f. C. ubi Et ap.*

Qv.

Qv. VII. *An judicis datio fit jurisdictionis?*

RESP. Dationem judicis in *urbe* esse jurisdictionis, in *provinciis* specialis concessionis: Quod inde ortum videtur, ut devictis provinciis potestas magistratus Romani distingueretur a jurisdictione municipii relicta, *arg. l. 12. §. 1. de jud. ibi propter vim imperii.* Hinc indulum ipsis est, ut actus plenæ & ordinariæ jurisdictionis tanquam viliores & operosiores aliis, judicibus scilicet pedaneis, committere possint, qui proinde jurisdictionis dabantur, *L. 3. h. L. 12. §. 1. de jud.* Sibi vero tum reservabant actus magis imperii, indeque judicia hæc extraordinaria dicta sunt: Provincialis vero magistratus ipse causarum cognitionem suscipere debebat, nec poterat judicem dare, cui illam committeret, nisi in specie id concessum esset, uti proconsuli ejusque legato. *d. l. 2. §. 1. L. 81. ead.*

Laut. p. 23. verb. Huc pertinet judicis datio.

Qv. VIII. *An quis SIBI aut SUIS jus dicere possit?*

RESP. SIBI non posse, SUIS posse; Sed de effectu videndum in utroque membro. Quod primum membrum attinet, SIBI ipsi unumquemque naturaliter jus dicere posse post *Commanum L. 1. Comm. c. 6. n. 8.* magno conatu defendit *Grotius de J. B. & P. L. 2. c. 20. § 3. Hobbes. de Civ. c. 2. §. 9. &c.* refutati a *Dn. Par. in disp. de Jud. in propr. caus. th. 1. & seq.* Cum quo hanc regulam statuimus: Quod nemo in propria causa judex esse possit. (1) Quia alius debet esse qui cognoscit, alius cujus causa cognoscitur, alius qui controvertit, alius qui controversiam illam decedit atque tollit: Neque enim idem potest simul affirmare ac cognoscere, assensum simul dare & suspendere; *dist. disp. th. 4.* (2) Major contradictio est in executione; nam ibi necessario alius esse debet qui imperat, alius qui paret, alius qui cogit, alius qui cogitur: Imperium enim superioris est; nemo vero se ipso superior aut inferior esse potest. *L. p. ff. recept. arb. l. 13. §. p. ff. ad Treb. Dist. disput. th. 4.* Accedit (3) quod quis videatur suspectus in sua causa, utpote cui plerumque plus tribuere homines solent. *dist. disp. §. 5.* & cum personæ suspectæ ab aliorum causis cognoscendis arceantur, multo magis id verum erit in causis propriis *ibid.* His jam (4) ad stipulatur jus Romanum in *L. 10. h. L. un. C. ne quis in sua caus. L. 14. C. de jud. l. 7. C. unde vi. L. 13. ff. Quod met. causi.* Quod & in praxi obtinet, adeo ut contra magistratum in propria causa jus dicentem decernantur mandata sine clausula, *Meo. p. 5. dist.*

dec. 323. totumque iudicium sit ipso jure nullum. *d. l. 10. & dict. disp. §. 4. & §. 5. Mev. d. l. n. 2. 3. 4.*

EX C. (1) Cause voluntariæ jurisdictionis, has enim iudex coram se ipso exercere, indeque & emancipare filios suos, & in adoptionem dare apud se potest. *L. 4. h. l. 2. Off. præf.* Quia filius fam. potest apud se ipsum vel emancipari vel in adoptionem dari, *L. 3. h. l. 2. Off. præf.* sic Præses apud se proprium servum manumittere potest, *d. l. 2. de Off. præf. L. un. §. 2. ff. offic. conf.* Add. *Berl. p. 2. dec. 186. n. 45. 6. 16. 17. n. 22. & Laut. pag. 22.* Hinc testamentum quoque iudex testator actis insinuare potest, ita scilicet ut testamentum confectum a nobili in castro suo, cui iurisdictionis cohæret, valeat tanquam iudiciale; ita Facultas Viadrina respondit An. 1699. Mens. Octobr. *Conf. Nat. Conf. 628. n. 9. & 10. Nic. Boer. dec. 228. n. 7. Cypic. dec. Neap. 203. per tot. Berl. p. 3. concl. 4. n. 44. & 45. decis. 187. n. 6. Carpz. p. 3. Const. 3. def. 14.* quanquam tutius sit, coram Notario & sculteto fiat si *Berl. & Carpz. d. l.*

EX C. (2) si ad publicum magistratus officium causa pertineat, *L. 4. pass. C. ubi caus. fisc. Mev. part. 5. dec. 324. Gail. 1. O. 39. n. 4.* tunc enim iudicium non est nullum, quia non est vera ejus & propria causa, etsi iudex utilitatem & commoda jurisdictionis ex ea causa percipiat. *Mev. dec. 323. inf.* Atque ita iudicatum refert *Dn. Par. in dict. disp. §. 12.* His consequenter magistratus cognoscere potest de injuria suo officio illata, *dict. disp. th. 14. & 15.* de competentia fori, *ibid. th. 16.* de causis sui fisci, *ibid. th. 17.* At tamen si propter hæc commoda suspectus sit, idque rite doceatur, licet iudicium non sit ipso jure nullum, poterit tamen ex hoc capite tanquam suspectus prohiberi. *ibid. th. 18.*

AMPL. Regula vero ante tradita ita vera est, ut nec Princeps in propria causa iudex esse possit; Nisi sit causa publica vel voluntariæ jurisdictionis, *dict. disp. th. 20. & seq.* Quicquid dissentiant *Mev. dict. dec. 323. n. 7. & Dd. apud Gail. L. 1. O. n. 18.*

OBJ. (1) *L. 3. his quæ in test. del.*

RESP. Loquitur de causa publica, scilicet fiscali, quæ non est causa propria. *dict. disp. th. 21.*

OBJ. (2) *L. 41. hæc. Inst.*

RESP. Loquitur, non de iudicio, sed de interpretatione legis dubiæ, hæc fieri a Principe potest, etsi causa propria contineatur, *dict. disp. th. 21.*

Sequitur alterum membrum, an Magistratus Suis jus dicere possit?

AFFIRM.

AFFIRM. Nec hoc iudicium erit ipso jure nullum: *L. 77. Jud.* Quia prædictæ rationes & contradictiones cessant, at exceptione suspecti removeri potest, *l. 10. h.* quia suspectus est, dum magis suis favore voluisse præsumitur, iudex autem medius esse debet inter utramque partem: *Dn. Par. dict. disp. th. 5. Et Disp. de offic. med. §. 10.* Qua proinde exceptione omissa iudicium subsistit & sententia valet, *c. 20. X. de sent. Et re jud. L. ult. C. de except. Myns. 4. O. 59. Dict. th. 5. Et th. 2.*

Hinc (1) dictæ legi 77. non **OBSTAT** *L. 10. de jurisdict.* ubi pater potest esse iudex in causa filii, nam potest esse, sed non debet, si suspicionis exceptio ei moveatur. *d. l. 10.*

OBJ. (2) *L. 10. ff. de jurisd.* ubi comparantur sibi & suis jus dicere, adeoque utroque casu iudicium erit nullum.

RESP. Comparantur effectu, nam utroque casu non debet iudicare, sed in eo differunt, quod si *sibi* jus dicat, totum iudicium ipso jure nullum sit, etsi nihil opponatur, sed si *suis* jus dicit, ipso jure subsistit, & opposita demum exceptione suspecti non valet. Vox enim debet, quæ invenitur in *d. l. 10.* non est præcise necessitatis sed & consilii. Vid. *ad. Obj. 4.*

INST. (3) quod nec priori casu iudicium sit ipso jure nullum, per *L. 77. de jud.* ubi pater potest esse iudex in causa filii, adeoque in causa propria, quia filius cum patre una persona est.

RESP. Unitas personæ in causis publicis non attenditur *supr. L. 1. t. 6. q. 19.* Unde ille casus in *d. l. 77.* non occurrit, ubi sibi ipsi jus dicit.

OBJ. (4) *L. 16. de offic. præsid.* ubi aliter deciditur, & permittitur jus suis dicere, sed parcissime, in quibusdam vero omnino admittitur.

RESP. Causa tamen est suspicionis, unde non tantum petente parte removetur, *d. l. 10.* sed & rectius facit, si ipse ultro abstineat, aut parcissime ita jus dicat. Hoc ergo partim consilii est ut, licet subsisteret, tamen satius sit ultro cedere, tum quia æquanimittatis hoc argumentum est in iudice, tum quia honestius ultro recedere quam repelli. *dict. disp. th. 8.*

Qv. IX. *An Jurisdictione pluribus mandata unus solus jus dicere possit?*

NEG. per *cap. 16. c. 22. Off. jud. deleg.* cujus rei rationes sunt in *c. 21. in f. pr. eod.* Quia contra formam rescripti unus procedit, *Laut. pag. Cocc. J. C. P. I. T cum 24. verb.*

Si pluri- cum pluribus causa commissa est, & excedit ille, qui solus cognoscit
bus sit &c. fines mandati. Additur quoque *d. c. 21.* quod hæc fuerit antiqua se-
dis Romanæ provisio, ut pluribus causarum cognitiones committantur,
quia integrum iudicium canonibus visum sit, quod plurium sententiis
confirmatur.

OBST. (1) Quod quilibet habeat jurisdictionem in solidum
utpote cum sit res incorporalis, quæ pro parte penes unum esse
nequit.

RESP. Iudices simul dati quasi unum corpus & collegium con-
stituunt, cui potestas illa competit omnesque unius personæ vicem
gerunt, non ergo quisque eorum jurisdictionem in solidum habet,
sed omnes simul.

OBJ. (2) *Cap. 14. Off. jud. deleg.* ubi mortuo altero alter tamen
causam decedit.

RESP. Illud fit vi clausulæ, *quod si non omnes*, vel quod idem est,
samt und sonders; de qua *quaest. seq.* Nam in genere regula *d. c. 16.*
& c. 22. exceptionem patitur, quod, si lege de legationibus expressum
sit, etiam ab uno cognosci possit, *c. 42. x. h.* exprimi vero id adjectis
illis clausulis videtur.

Qv. X. *Si mandatur pluribus iurisdictio cum clausula*
quod si non omnes, vel samt und sonders, quid
illa operetur?

Lau. p. **R**ESP. Effectus insignis hujus clausulæ est, quod unus solus in causa
24. verb. procedere possit, si reliqui vel nolint, vel non possint; Secus ergo
Samt und si & reliqui possint, & parati sint adesse, *quaest. praeced.*
Sonders.

Adeo autem clausula hac addita unus, casu existente, procedere potest,
ut nec subdelegatum impediti admittere teneatur, per *c. 34. in f. Off.*
jud. deleg. quia clausula illa, *quod si non omnes* tantum personalem im-
potentiam continet, si scil. personaliter interesse non possit, uti hoc ad-
ditur *d. c. 34.*

Exc. Si solus noluit procedere, sed demum cum altero, qui
vero impeditus est, *c. 23. Off. jud. del.* Nam non valet tanquam
iudicium unius, utpote cum solus noluerit, nec tanquam utriusque,
quia

quia simul non potuerunt procedere, altero quippe impedito: & sic quicquid agitur, est ipso jure nullum. Illustratur hoc exemplo testamenti, quod solennitate testamentorum habet, hoc non valet tanquam codicillus, quia noluit testator codicillum facere, nec tanquam testamentum, quia forma juris deficit. Alia exempla hanc in rem afferuntur a Dn. Par. in Disp. de diff. pact. & stip. Sect. 1. §. 9. seq.

Qv. XI. An jurisdictione pluribus mandata, additaque clausula si omnes non velint, sub casu, ut ajunt, noluntatis contineantur casus impotentiae?

Præmittendum est, quod clausula, *Samt und sonders* i. e. duos casus contineat, si reliqui non possint, vel nolint; quorum priorem Dd. vulgo vocant casum impotentiae; posteriorem casum noluntatis. Uterque vero sub clausula illa generali continetur, *c. 13. X. rescr. c. 23. off. jud. del.*

Quid si ergo saltem casus noluntatis exprimat vel contra?

RESP. Uno casu expresso alterum quoque tacite comprehensum intelligi: Nam casum impotentiae continere casum noluntatis, patet clarissime ex *c. 21. §. adjicimus &c. Off. jud. del.* atque ita e contrario casus noluntatis, casum impotentiae. Ratio certa est: Cum enim in uno casu ab uno negotium decidi velit delegans, in aliis quoque casibus idem voluisse præsumitur; quod & in materia substitutionis accidit, ejusque clausula, *si hæres non erit*, quæ eum duplicem casum complectatur, si vel hæres esse nolit, vel non possit, alter sub altero dicitur contineri. *L. 4. de vulg. subst. L. 3. C. Inst. & subst. L. 22. ad SC. Treb. L. 16. sol. matr.* Quin eadem ratione si impuberi filio substituuntur, sive vulgariter sive pupillariter, tota species substitutionis omniæ continetur tacite sub expressa *d. l. 4. vulg. sub.* Quorum omnium eadem ratio est: Scil. quia uti testator substitutum, ita delegans delegatum aliis omnibus in hac causa prætulit, idque in uno casu declaravit, ergo si & alius casus existat, & quærat, quem potiore voluerit, dicendum erit, eum quem semel omnibus prætulit.

Qv. XII. *An mandans possit jurisdictionem mandatam post litem contestatam revocare?*

Dissent. Laut. p. 25. verb. etiam post lit. cont. **N**EGATVR. (1) Quia ex eo quo res integra esse desit, mandatum amplius revocari nequit, §. 9. *Inst. Mand. L. 3. C. de novat.* hic vero adito iudice (necum ergo lite contestata) desit res esse integra, *arg. l. 18. h. t.* quippe obligatione quasi ex contractu jam nata & quaesita, quae iterum tolleretur, & coram alio alia fieri deberet. (2) Ex *L. 49. §. 1. de jud.* ubi lite coepta iudices semel dati durant, etsi deficiat ille qui dedit. (3) Morte non tollitur mandatum post litem contestatam, ut ipse *Autor ait, L. 6. h. t. c. 19. x. off. jud. deleg.* cur vero magis tolleretur per revocationem.

OBJ. (1) Quod eadem sit iurisdictio mandantis & mandatarii: Adeoque etsi mandans revocet, iudicium mutari non videtur.

RESP. Est quidem eadem iurisdictio, sed non idem iudex.

OBJ. (2) Non interesse partis:

RESP. Imo interest, quia ex litis contestatione partes invicem obligantur, & nova litis contestatio requiritur; nam ex ea, quae coram mandatario facta est, non obligatur coram mandante.

OBJ. (3) *L. 6. §. 1. Off. procons.* ubi proconsul jurisdictionem legato suo mandatam revocare potest.

RESP. (1) Supponitur ibi res integra, vel (2) saltem iuxta revocandi causa, quia Princeps consuli debet. *Conf. quaest. 14.*

Qv. XIII. *Quomodo mandatarius jurisdictionis differat, tum a iudice dato a Principe, tum a iudice pedaneo?*

Laut. p. 25. verb. Huic jurisdictionis mandatario. **R**ESP. Differt a **JUDICE** dato a **PRINCIPE**. (1) Quod hic constituatur per modum legis & imperii, ut a superiori, **Mandatarius** vero per modum contractus, tanquam a pari. Hinc (2) **iudicis dati** iurisdictio non est eadem sed inferior, **Mandatarii** vero est eadem, quia mandans non potuit novam iurisditionem constituere, sed solus Princeps: Indeque (3) appellatio ad Principem valet, *c. 20. c. 27. §. p. Et ult. off. jud. deleg. L. 1. §. 1. Quis Et a quo*, non ad mandantem. *d. l. 1.* (4) Ille subdelegat, vide *Dn. Lauterb. h.* non vero hic; *L. f. pr. off. ejus Et c. l. 5. h.* Differt quoque a **JUDICE PEDANEO** (1) qui iudem a superiori vi iurisdictio-

dictionis datur, *L. 12. ff. Jud. L. f. ff. de Off. praef. urb.* (2) non habet executionem, sed notionem, *l. 1. §. 2. Re Jud.* secus in mandatario *l. 1. §. f. l. f. §. 1. off. ejus &c.* Indeque (3) alia ejus jurisdictio ac dantis. Ac proinde (4) ab hoc appellatur ad dantem &c. Alia vide apud *Wissenb. ad ff. L. 1. t. 21. §. f. &c.*

Qv. XIV. *An mandatario jurisdictionis similis sit legatus proconsulis?*

NEG. Nam essentialis differentia est, quod legatus non mandatam *Laut. p. 20. verb. Nec per omnia legatus &c.* sed propriam habeat jurisdictionem, a populo ipsi æque ac Proconsuli concessam. Nam ita (1) expresse propria dicitur *in l. 4. ff. Off. ejus. L. 12. h. t. L. 13. de Off. proc.* Hinc (2) appellatur a legato ad proconsulem; *L. 2. quis & a quo*, quod falsum esset, si pro mandatario haberi deberet. *L. 1. §. 1. cod.* (3) Proconsul pro lubitu eam revocare non potest, *l. 6. §. 1. ff. off. proc.* secus si esset mandata. *§. 9. Inst. Mand.* Quin (4) multa legato competunt, quæ sunt specialis concessionis, uti tutores dare, *l. p. h. L. 1. §. 1. tut. dat.* manumittere, *L. 1. §. 1. Man. Vind.* cognoscere de criminibus. *d. l. 6. pr. L. 11. off. proc. l. un. C. eod.* quæ sane non ex mandato, sed jure proprio, competunt. Aliis quoque rationibus id probat *Wissenb. ad ff. L. 1. tit. 16. §. 4.*

OBJ. (1) *L. 13. ibi: nihil proprium habent, & L. 4. §. 6. ibi: mandare jurisdictionem legato suo &c. ff. de Off. Proc.*

RESP. Populus ipse legato concessit propriam potestatem, at ea lege, ne eum exerceret nisi mandante proconsule, quo facto jurisdictionem habet non a Proconsule, sed populo, non ex mandato, sed lege, & propriam non alienam, *d. l. 4.* Mandatum ergo Proconsulis non est causa jurisdictionis legati, sed Instrumentum, seu conditio sine qua non &c.

OBJ. (2) *L. 6. §. 1. Off. proc.* ubi in arbitrio Proconsulis est non mandare vel auferre:

RESP. Non mandare in Proconsulis arbitrio non ideo est, quia propria jurisdictio non est, sed quia populus non pure, sed hæc conditione, concessit, si Proconsul mandaret, in hujus enim favorem legatus additur. Neque huic:

OBSTAT, quod Proconsul ingressus provinciam debeat mandare, *L. 4. §. 6. Eod. tit.*

RESP. Non ibi dicitur quod proconsul mandare debeat, sed quod,

quod, cum mandaturus est, id post ingressum, non ante, facere debeat; uti ex sequentibus verbis constat. Semel mandatum vero suo libitu *auferre* non potest, nam hic additur *consulto Principe*, adeoque si justa quædam causa accedit, & ea sola quæstio ibi tractatur, si e re visum fuerit revocare, ut si appareat jam inhabilis &c.

OBJ. Morte Proconsulis desinit jurisdictio legati, ergo non est propria.

RESP. Desinit ideo, quia legatus proconsulis amplius non est, nam relationem ad hunc habebat.

OBJ. (4) *L. 4. pr. ff. de Off. ejus &c.* Ubi mandatæ jurisdictio- nis exemplum sumitur a legato, & inde probatur, cognitionem suspecti tutoris mandari posse, & generali mandato comprehendi, quia in lega- to proconsulis hoc ita rescriptum erat.

RESP. In hac causa non potuit legatus nisi mandatarius videri: quia iudicium suspecti tutoris est criminale & publicum, quod nec sub propria jurisdictioe continetur, nec legato specialiter a populo con- cessum fuit, in ea igitur, a cæteris mandatariis nihil differt. Cur vero mandari possit, rationem videbimus ad *tit. de tutel.* Eam igitur partem legatus ex mero mandato Proconsulis nactus est.

OBJ. (5) *L. 3. de off. proc.* ubi legis actio non dicitur esse penes legatum, & *L. 2. eod.* ubi non dicitur *talem* habere jurisdictionem qualem proconsul, i. e. non voluntariam.

RESP. Imo penes legatum æque est legis actio, & æque pro- pria jurisdictio ac penes Proconsulem, scil. in provincia: Sed hoc speciale est, quod proconsul, antequam in provinciam veniret, po- tuerit voluntariam jurisdictionem exercere, *d. l. 2. pr.* talem vero juris- dictionem legatus non habet: *d. l. 2. §. 1.* Vox ergo *talem* non se re- fert ad voluntariam, sed ad eam jurisdictionem, quæ extra provinci- am exerceri potest.

Dd. valde variant, vid. *Struv. Ex. 4. §. ibique evol.*

Hæc quæstio magis pertinet ad conciliandam rationem juris, quam ad usum & praxin Imperii.

Qv.

Qv. XV. *An aliqua sit prorogatio præter eam quæ fit de persona in personam?*

NEG. L. 14. ff. h. L. 13. §. 4. ad. Sc. Treb. Non enim potest extendi *Laut. p. 26. verb. de persona in personam &c.* jurisdictio (1) *de re ad rem*, & v. g. de mobilibus ad immobilia: Nam qui in illis tantum jurisdictionem habet, in his privatus est. *arg. l. f. h.* Nec (2) *de tempore ad tempus*: Unde jurisdictio magistratus æstivi vel annui extendi ad hyemale tempus vel ultra annum nequit, ratione enim hujus temporis privatus est. *arg. d. l. f.* Neque (3) *de loco ad locum*, ita qui in urbe jurisdictionem habet, extra eam plane privatus est. *arg. d. l.* Cum ergo & in alia re, & alio tempore, & in alio loco privatus sit, pars ei jurisdictionem dare nequit, per *text. express. in l. 3. C. h.*

OBJ. (1) L. 74. §. 1. *de jud.* Ubi iudex ad certam summam datus, ultra eam consensu partium judicare potest, quæ videtur prorogatio de re ad rem.

RESP. Ibi plane non fit prorogatio, quia in quantitate plures sunt summæ, revera non major quantitas, sed eadem summa bis in iudicium deducta videtur. Hinc ergo qui iudex est quoad 100. poterit consensu partium etiam de 200. judicare, quia singula 100. bis in iudicium deducta videntur. *arg. l. 29. pr. V. O.* Atque de tali *re majori*, i. e. majori quantitate, loquitur etiam L. 28. *ad municip.*

OBJ. (2) L. 2. §. 2. *de jud.* ubi de tempore ad tempus prorogatio consensu partium fieri potest.

RESP. Non loquitur de jurisdictione temporibus restricta, sed de tempore intra quod causa dijudicanda est: Hoc in favorem partium additum est, adeoque hæ communi consensu inde recedere possunt.

Qv. XVI. *An hodie jurisdictio prorogari possit?*

RESP. Alii distinguunt inter Jurisdictionem Statuum & magistratus; *Laut. p. 26. verb. Hodie jurisdictio* hanc prorogari posse concedunt, non illam: *Schilt. Ex. ad ff. 6. th. 12.* quæ distinctio displicet *Dn. Stryk. U. M. h. §. 23.* Alii omnem hodie prorogationem cessare affirmant, *Siruv. Ex. 4. th. 59. Boc. de jurisd. c. 7. n. 14. &c.* *Paurm. L. 1. c. 27. n. 43.* Alii omnem prorogationem in foro admittunt. *Dn. Stryk. U. M. h. th. 22.* nisi lege, vel a Principe prohibeatur. *ibid. th. 24.*

Verior tamen, & juri convenientior mihi videtur sententia distinguentium inter jurisdictionem, introductam in favorem superioris, & eam quæ constituitur in favorem partium. Illam prorogari hodie non posse, uti nec jure civili, tradit *Gail. L. 2. Obs. 40.*

n. 2. & n. 8. *Fach. L. 1. contr. c. 61. Zang. de Except. part. 2. c. 1. n. 127. Dn. Par. disp. de Imp. in par. §. 31.* Unde dominus feudi vasallum alienæ jurisdictioni se subjicientem, avocare potest in causis feudalibus *Gail. d. 1. n. 5.* Ita & consistoria causas ecclesiasticas, coram seculari magistratu ventilatas, avocare solent. *Gail. d. 1. n. 7.* Quod adeo verum est, ut a magistratu, negante avocationem, appellare liceat. *Gail. d. 1. n. 4.* *Hæc hodieque prorogari potest, tradente ita Gail. dict. loc. quod rationibus confirmat Dn. Par. d. disp. §. 31.* Cum enim, ait, *partes privato arbitrio causam decidendam committere possint: Cur ergo non judici? Et alias reconventio quoque, quæ tacita prorogatio est, tollenda esset.*

Qv. XVII. *Quid sit Imperium merum, quomodo differat a potestate gladii, & an idem sit quod criminalis jurisdictio?*

Laut. p. 26. verb. Criminalis jurisdictio &c. **R**ESP. Crimina vindicare perfinet ad regalia & dicitur *potestas gladii.* Hinc apud Romanos populo tantum competit *L. 2. §. 16. de O. I.* Hodie Imperatori cum Statibus in Imperio jure majestatis, ipsis Statibus vero in suo territorio jure superioritatis territorialis competit. *Dn. Par. Jur. publ. c. 23. §. 13.* Solent vero Principes hanc quoque partem aliis mandare, & in specie concedere, atque tunc officium distinctum est a potestate Principis, & venit nomine *imperii meri. L. 3. ff. h.* (Quod mixto opponitur, non quasi mixta non sit causæ cognitio, sed qui non est mixtum officio ordinario & proprio) vel *jurisdictionis criminalis.*

Ex quo proinde apparet, utriusque nominis eandem esse significationem, eoque corruunt dubia quæ moventur apud *Dn. Struv. evol. ad Ex. 4. th. 74.* Hodie & a novioribus vocatur *jurisdictio alta*, item *superior*, Germanice varie, *Hals-Blut-Hoch-Ober-Zent-Gerichte*, *peintliche Gerichte*, *hohe Malesis-Obrigkeit*, *Blutbann*, *fraischliche Obrigkeit* &c. Vid. *Dn. Stryk. U. M. h. §. 6. Carpx. Prax. Crim. Q. 109. n. 10. Kirch. de Jure super. c. 4. n. 36.*

Circa originem vocis *Zent*, & *Zent-Gericht* notandum, quod apud veteres Germanos singulis centenis comites seu judices præfecti fuerint, Vid. *Tac. de Mor. Germ. c. 12.* quibus comitibus imprimis cura criminalium rerum commissa fuit. *Sagittar. antiq. Thur. p. 235.* Atque illi comites centenarii vocati sunt, *Sagittar. ibid. p. 233. seq.* & hodieque *Zent-Grafen* vocantur. Atque hæc ipsa illa est

est jurisdictio, quæ hodieque in terris immediatis Zent-Gericht appellari solet.

Differt autem ab hac jurisditione das Zent-Gericht oder Synod-Gericht, cujus judices causas Synodales, i. e. quæ ad rem ecclesiasticam pertinent, definiunt ac decidunt, multatque in his causis statuunt, unde judicia hæc Synodal-Gerichte, & tandem per corruptionem Zent- vel Synod-Gerichte dicta sunt.

Est autem centena vel *plena*, quæ ad omnes causas criminales pertinet, d. c. 4. n. 184. vel *minus plena*, qua tantum ea, quæ in flagranti, non vero quæ in occulto fiunt, continentur: & communiter quatuor sunt, Mord, Brand, öffentlicher Diebstahl, & Noth-Zwang; dicunturque die 4 hohe Zent Fälle, atque aliquando augeri solent: Uti late hæc explicat Knich. d. c. 4. n. 266. & seq. Wehnerus voce Zendt. Besold. part. 1. voc. Cent.

Qv. XVIII. An Jure Canonico vel hodierno jurisdictio criminalis mandari possit?

NEC. Quia jure civili id fieri prohibitum fuit, per *text. expr. in L. 1. pr. & §. 1. de off. ejus.* Nam ibi mandari non poterant quæ sunt specialis concessionis. *L. 5. ff. h. Imperium autem merum in specie quibusdam concedebatur, L. 2. §. 16. O. J. d. l. 1. pr. & §. 1.* Neque hoc ullibi vel moribus vel jure canonico mutatum est: Quin nostram sententiam moribus receptam testatur *Laut. h. ibique Dd. Hahn. ad Wesf. h. t. n. 4. Struv. Ex. 4. th. 81.*

OBJ. (1) Quod Princeps hoc ipso mandet, cum magistratibus ea quæ imperii meri sunt permittit, *conf. c. 4. de rapt.*

RESP. Princeps non mandat jurisdictionem, sed eam tanquam superior primo constituit, dum potestatem gladii, quæ ipsi jure majestatis competit, alii jure officii concedit: quod tum sub nomine imperii meri venit.

OBJ. (2) Quod ex hypothese juris Canonici Episcopi & clerici seculari magistratui committere cognitionem de criminibus debeant: *Vid. cap. pen. Ne cler. vel mon. Clem. 1. §. 1. de hæc.*

RESP. Episcopi & Abbates jam tum regalia jura habebant. *Dn. Par. Jur. publ. c. 15. §. 43.* Hi ergo non suam jurisdictionem mandabant, sed potestatem suam gladii, aliis jure officii concedebant. Aliter *Resp. Dn. Berg. h. t.*

Cocc. J. C. P. I.

U

OBJ.

OBJ. Quod hodie civitates municipales, quin & nobiles mediati criminalia per vicarios quoque exercere soleant:

RESP. Mediatique quoque regalia usu habere possunt, *Dn. Par. Jur. publ. c. 23. §. 57.* & tunc constituunt alii jurisdictionem, non vero mandant: Regulatiter vero, si regalia non habent, nec mandare criminalem jurisdictionem poterunt.

Qv. XIX. *An castro in feudum dato mit den Gerichten etiam imperium merum concessum videatur?*

Laut. p. 27. verb. Si castrum simpliciter &c. NEG. Sive concedens sit Princeps, tum quia concessionem sunt stricti juris, ita ut sub generali concessione non contineantur ea quae sunt majoris momenti, nisi expressa sint: Tum quia concessionem facti sunt, adeoque plene ab allegante probari debent, Sive sit privatus, quippe qui mandare & alii conferre jurisdictionem criminalem nequit, *Leg. 1. pr. & §. 1. de Off. ejus.*

OBJ. (1) Quod omni jurisdictioni cohareat Imperium. *l. 3. ff. h. l. f. off. ejus?*

RESP. mixtum, non vero merum *L. 1. §. f. off. ejus.*

OBJ. (2) *L. 7. §. 2. off. proconsul.* ubi Proconsul, cui jurisdictio est concessa, etiam criminalia exercet.

RESP. Ibi plenissima jurisdictio proconsuli est concessa, adeoque & in civilibus & in criminalibus, imprimis quia alius iudex, qui de criminibus cognosceret, in provincia non erat constitutus.

OBJ. (3) Quod Principis beneficia latissime sint interpretanda, per *text. expr. in L. 3. ff. de const. princ.*

RESP. (1) Fallit hæc regula, ubi fortior est in contrarium præsumptio, uti si agitur de juribus majestatis & publicis, ibi enim præsumitur esse parcissimus: Imprimis & (2) quia conjunctum est præjudicium reipublicæ, cujus interest, ne jura publica ita promiscue privatis permittantur.

OBJ. (4) Quod vox Gerichten in praxi utramque jurisdictionis speciem contineat

RESP. Verum si late vox sumatur, aut in concessionibus voces ejusmodi stricte esse intelligendas jam demonstratum est. *Conf. Struv. I. feud. c. 6. th. 18. n. 4.*

Atque hanc sententiam praxi receptam esse testatur *Knichen. de invest. pact. part 2. c. 1. n. 54. Struv. Ex. 4. th. 80. & Jur. feud. Ex. 6. th. 18. ibique Dd. Schilt. Ex. 6. th. 10. Dn. Stryk. U. M. h. §. 13. ibique Dd. Quicquid dissen-*

dissentiant *Carpz. part. 2. c. 40. def. 6. Et Prax. crimin. part. 3. q. 109. n. 89. Dd. apud Schilt. Et Dn. Stryk. d. 1. & apud Muller. ad Struv. d. th. 80. lit. d. Dn. Pagenst. i. Sicil. §. 7.*

Exc. (1) Nisi omnimoda vel plenissima jurisdictio cum castro concedatur. *arg. l. 7. §. 2. verb. plenissimam ff. off. ejus Et c. German. mit allen und jeden Gerichten: Dn. Stryk. §. 13. h. Brunn. ad l. 3. ff. h.*

DISSENTIT *Knich. de Jure super. c. 4. §. 36.* (2) Si vel moribus locorum, vel ex voluntate concedentis aliud appareat, *Muller. ad Struv. d. lit. d.* (2) Si imperium merum hactenus exerceri ibi solitum fuerit, *Dn. Stryk. disp. §. 13. Muller. ad Struv. d. 1.*

Qv. XX. *An Jurisdictio aliis concessa in dubio censetur data cumulative, an privative, an subordinate?*

RESP. Dependet hoc totum a mente concedentis, & titulo seu causa concessionis. Et Primo quidem spectandum inprimis est, quo titulo jurisdictio concessa sit. Nam (1) in dubio, vel ubi id actum est, cumulative jurisdictio concessa videtur, *Berl. p. 1. concl. 2. n. 23.* (ubi 8. ca-
Laut. p. 27. verb. Hismodis regulariter privative Et c.
 ter privative factae concessionis recenset). Si vero (2) titulo domini translativo, venditionis, donationis &c. conceditur, certum est, id quod ita conceditur, privative concessum intelligi, quia eo titulo a se transfert rem in alterum. *Berl. d. l. n. 2. Et late seq.* Idem est (3) si jure feudi jurisdictio conceditur, tunc enim omnes effectus domini utilis privative translatis videntur: *B. Par. in Hyp. J. Feud. tit. fin. §. 12. Schilt. d. Exerc. VI. §. 12. Muller. ad Struv. Ex. 4. th. 8. lit. E.* Quod si non privatis titulis, sed (4) jure imperii inferiori aliquid injungitur, subordinatio jurisdictionum est: Quo casu Princeps, qui inferiores instantias constituit, illas revocare potest, *L. 58. de jud.* idque jure superioritatis territorialis; Nam jus superius territorii non venit concessa jurisdictione, adeoque nec eo se privare voluisse videtur. *Stryk. annot. ad Laut. p. 27. Dn. Thil. in disp. de Cit. jud. incomp. c. 2.* Adeo ut licet subditis promiserit Princeps, se nolle primas instantias auferre vel mutare, non tamen voluntati Principis derogetur: Nisi titulo oneroso acquisita sit jurisdictio: *Conf. d. c. 2. Vel Knich. de invest. pass. P. 2. c. 1. n. 88. Carpz. L. 2. Resp. 11. n. 9. Berl. part. 1. concl. 2. n. 2.* Instantiae illae jure quodam proprio territorii competant, uti Statibus imperii; *Dn. Par. Jus publ. qui proinde e-*

vocari per Cameram &c. non possunt. *Rumel. ad A. B. p. 2. diff. 2. §. 2.* Si vero (5) precario transfertur jurisdictio, nihil juris transferri palam est.

Deinde vero alia quaestio est, an stricte an late concessa illa jurisdictio intelligenda sit, & *privativa* quidem strictissime plane intelligenda est, inprimis quoad jura Imperii & regalia. vid. *sup. quaest. 19.* Sed & quando *Subordinatio* fit, insigniora jura non intelliguntur translata, nisi id probetur. Vid. *infra quaest. fin.*

Qv. XXI *An per nudum non usum jurisdictio patrimonialis amittatur?*

Laut. p. 27. verb. Non etiam propter.

NEG. Nam non potest imputari negligentia ei qui occasionem non habet, v. g. facinorosos puniendi, etsi per immemorabile tempus potestatem non exerceat, *Gail. L. 2. O. 60. n. 6.* Neque hic de praescriptione quaestio esse potest, quippe quae supponit possessionem juris alieni, nemo autem aliquid tenet ab eo, qui non utitur. Vid. *disp. B. Parent. de Finib. b. f.* Secus ergo est (1) si quis potuit exercere, sed negligit longo tempore, tunc enim indignus est beneficio. *Gail. d. l. n. 6.* Secus quoque est (2) si denegat justitiam, tunc itidem amittitur jurisdictio: *Gail. L. 1. O. 28. n. 1. Carpz. p. 3. Quaest. 110. n. 76.* Idem est (3) si per praescriptionem amittit, uti si quis uti vult jurisdictione, sed prohibitus acquiescit, tunc enim tacite ea cedere videtur. *dist. disp.*

OBJ. arg. L. 10. pr. §. 1. & L. 18. Quib. mod. serv. am. ubi servitutes rusticæ finiuntur per usum longo tempore intermissum, Conf. l. p. C. de servit.

RESP. Ibi casus est exceptionis nostræ primæ. Nam potuit ibi singulis momentis servitutum exercere: sed eam longo tempore neglexit, & interim aliunde v. gr. aquam quaesivit, tunc enim ipsa servitus non utendo amittitur: Jurisdictionis autem, inprimis criminalis, exercitium non ita dependet ex arbitrio partium, sed rarissime contingere solet: Si tamen contingit, & negligitur, pariter non usu illam amitti diximus. *arg. d. l. 10. §. 1.*

Qv. XXII. *An datus ad exequendum habeat etiam jus cognoscendi?*

RESP. Si exceptiones ab eo, contra quem executio fit, prolate, impugnant sententiam, & ipsa merita causæ, tunc executor non

non

non de iis cognoscit, sed ille qui sententiam protulit: Si impugnant modum & ordinem executionis, ipse executor cognoscet: *Brunn. Proc. Civ. c. 29. n. 12. Et in C. L. 1. tit. 22. l. 4. Struv. Ex. 4. §. 45. ibique Dd.*

Qv. XXIII. *Quid juris, si plures jurisdictiones diversorum locorum concurrant?*

RESP. Explanatum id est a *Dn. Par.* in eruditissima disputatione *de Fundata in territorii jurisdictione*, quam in pauca hic contraham.

Fundamentum est I. Quod Jurisdictio magistratus inhareat territorio, omnibusque ejus partibus, personis, earumque juribus, actibus ac rebus eo comprehensis; *dict. disp. tit. 2. §. 1.* Idque in singulis partibus prolixè demonstratur *dict. disp. tit. 2. Et 3.*

II. Fundata autem est illa jurisdictio vel in PERPETUUM; Idque vel ratione *personae*, uti si persona ibi domicilium habet, indeque perpetuo jure ei subiecta est: Tunc enim poterit illa exerceri in civem, etiamsi absens, vel actus alibi gestus, vel res alibi sita sit, (neque enim tunc iudex in rem alibi sitam exequitur, sed in civem suum, & de ejus jure, statuit) *l. ult. verf. fin. aut. C. de praeser. longi temp. Dist. tit. 2. §. 1. Et tit. 4. §. 2. 3. Et seq.* Vel ratione *rei sitae*, quæ sub potestate territorii comprehensa est, *vid. Not. 1.* Vel AD TEMPUS: uti si persona alibi contrahit, aut delinquit, tunc subijcitur ejus loci jurisdictioni quamdiu ibi est. *tit. 4. §. 11. Et 12.*

III. Hæc jurisdictio ita fundata, sive *in perpetuum*, sive *ad tempus*, exerceri saltem potest intra fines territorii; per *Not. 1.* Secus ergo præjudicetur alienæ jurisdictioni, uti si extra territorium jus dicatur, concedatur &c. *Dist. tit. 2. §. 2.*

IV. Et his jam apparet, quid juris sit, si civis noster *alibi* domicilium habet, *alibi* disponit, delinquit, contrahit &c. *alibi* res sitas habet? Cujus jurisdictio in hoc concurfu fundata sit, & cujus loci *forum, statutum, pœna, forma ac solemnitas, onus, aestimatio & mensura* spectari debeat?

Nam vel I. agitur DE SOLA PERSONA, EJUSQUE QUALITATE, STATU ET CONDITIONE, UNIVERSOQUE PATRIMONIO; & tunc inspicitur *jus domicilii*. Ibi ergo *forum* competens est, & conveniri reus potest, etiam

res alibi sita, vel gesta sit. Exceptis delictis, &c. *Dist. tit. 4. per tot. Conf. Quæst. ad tit. de jud. p. 103.* Ejusdem domicilii statutum inspicitur, indeque ibi demum jura nobilium legitimorum liberorum &c. concedi possunt; *Dist. Disp. tit. 5. per tot.* Ita in nomina, & jura in personam succeditur juxta statuta domicilii, *tit. 8. §. 7.* In pœnis aliquid singulare est, de quibus statim *n. II. & III. Forma* quoque quoad personarum negotia, quæ in domicilio est, observatur: *tit. 7. §. 10.* Sic onera personalia perpetua, qui n & collectæ, quia universitati bonorum imponuntur, sequuntur jus domicilii. *tit. 9. §. 5. & 6.*

Vel II. agitur simul DE REBUS ALIBI SITIS, deque earum jure vel distribuendo, vel auferendo: Tunc hæctenus inspicitur *forum rei sitæ*, *tit. 4. th. 24. statuta* ejusdem loci observantur, *tit. 5. §. 3.* Pœna, quatenus ad res alibi sitas pertinet, juxta modum illius loci statuitur, *tit. 6. §. 7. & 8. Forma & solemnitas* quoque tam ratione testamentorum, quam successionis, confirmationis &c. ratione illius rei ea inspicitur, quæ obtinet in loco, ubi res sita est. *Tit. 7. §. 4. 7. 8. 9. 14. 16. seq. & tit. 8. §. 3.* Onera rei imposita sequuntur jus loci, ubi res sita est: Hinc præstantur ab omnibus qui res sitas ibi habent, *tit. 9. §. 1.* Curator honorum ibidem datur. *t. 9. §. 2. &c.* Æstimatio quoque ejus loci inspicitur, ubi res tradi debuit, *tit. 10.*

Vel denique III. agitur de ACTU ALIBI GESTO, & v. gr. de contractu vel jure quaerendo: Tunc inspicitur *forum contractus*, ejusque loci ubi actus peragitur, & jus quæritur: Adeo ut executio ibi fieri possit, etiam in absentem, si bona ibi habeat *tit. 4. §. 12.* Statutum ejus loci, quoad hunc actum observatur, ubi actus peragitur. *tit. 5. §. 3.* Pœna ejus loci spectatur, quem delinquendo violavit. Solemnitas & forma observari debet, tum in testamentis, tum in confirmationibus, qualis est in loco, ubi sit, *tit. 7. §. 2. 3.* unde & restitutio, curator litis, arrestum &c. ibidem impetrantur. Onera negotiis imposita, ut gabella, laudemium &c. præstantur juxta statutum rei gestæ. *tit. 9. §. 11. Mensura* denique in dubio observatur, quæ est in loco rei gestæ. *tit. 10. §. 2. 9. &c.*

Qv. XXIV. Quid juris si plura jurisdictionum genera concurrant in eodem loco?

Illustravit hanc quoque materiam Dn. Parens in *Disp. de Concurf. Plur. territor. jurisd.* ex qua principia itidem paucis delibabo:

Cum

Cum omnis jurisdictio cohæreat territorio, omnibusque ejus partibus, & personis eo comprehensis, vid. *quaest. praec. in pr.* Necessario inde infertur, quod pluribus jurisdictionibus concurrentibus quælibet earum, quoad causas ad eam pertinentes, fundata sit in toto loco, omnibusque ejus partibus, & personis non exemptis. *Dist. disp. de concurs. Plur. §. 6.* Hinc si magistratus Academicus & Urbanus in eodem loco sunt, unicuique in suos cives, eorum res & actus, in quacunque urbis parte sint, jus competit.

OBJ. Quod in oppido tantum videatur competens iudex esse magistratus oppidanus.

RESP. In tali oppido duplex forum concurret, quod utrumque in omnibus urbis partibus fundatum est. Hinc licet civis Academicus in urbe commoretur, vel res ejus mobilis ibi inveniat, non tamen subest foro oppidano, sed universitatis, quippe quæ æque forum ibi habet, quod per totum oppidum in personis ac rebus universitatis fundatum est. *dist. Disp. §. 8.*

Hinc jam planæ evadunt omnes illæ a Dd. adeo agitæ quæstiones. Nam (1) Iudex v. gr. Academicus fundatam habet jurisdictionem in personas studiosorum, eorumque actus & res, licet in oppido commorentur, vel ibi gesti, vel eo translatae sint, *dist. Disp. §. 7. & 8.* Indequè (2) eorum alienationem, si opus est, suo decreto confirmare debet. *ibid. §. 8.* (3) Ex ædibus oppidanis citare civem potest. *ibid. §. 17.* (4) Delinquens in oppido coram suo magistratu sortitur forum. *ibid. §. 11.* Adeo ut concurrente curia Principis & senatu oppidano, delinquens officialis ad Principis curiam remitti debeat: *dist. Disp. §. 12. & seq. Heig. p. 2. q. 25. n. 13. &c. &c.*

Qv. XXV. *An si officialis Principis, Professor, advocatus &c. in ædibus civis commorantur, ibique moriuntur, eis succedatur juxta statuta loci, an ex jure fori privilegiati?*

RESP. Distinguendi sunt casus: *Vel enim is qui antea civis fuit, dignitatem acquirit, eoque forum privilegiatum nanciscitur: Vel is qui antea in dignitate constitutus fuit, postea civis fit.*
Illo

Illo casu civis retinet forum suum civicum extra officii causas, nisi in specie ei renunciatum probetur. Hoc casu retinet forum suum dignitatis, nisi probetur eum se submisisse jurisdictioni Municipii: de utroque casu nunc plenius agemus.

PRIORI igitur CASU si civis aliquis, adepta dignitate v. g. consiliarii, maneat in ædibus suis civicis, suumque domicilium ibi continuet, nec forum expresse mutet, ibique moriatur, successio in ejus bona fit juxta statuta civica: Domicilium enim semel legitime constitutum tamdiu durat, donec id mutatum probetur. *Mev. p. 5. d. 163. Masc. praef. l. 6. praef. 42. n. 12. Laut. Comp. pag. 101.* Non autem probatur mutatio per solam adeptionem dignitatis; Exinde enim saltem inferitur ratione illius dignitatis & officii civem illum subesse jurisdictioni concedentis, salvo foro domicilii: *Mev. J. Lub. proœm. q. 3. n. 45.* Unde ratione officii non nisi in foro privilegiato conveniri potest. *Christinae. V. 2. d. 167. n. 9.*

Atque hanc sententiam defendit *Mev. ad Jus Lub. proœm. q. 3. n. 45. Zahn. posit. Mun. L. 1. c. 16. pos. 8. Stryk. de for. princ. c. 2. n. 29. Et de domicil. th. 80.* Equidem ingens numerus dissentientium hic cumulari solet, sed illi thesin hanc non impugnant, sed de altero casu loquuntur, ubi is, qui in dignitate constitutus est, civis fit, de quo mox agemus.

Atque pro ea regula judicatum est a Summo Tribunali Berolinensi d. an. - in causa der Kopsischen Geschwister c. die == Kinder, casus ibi fuit, ubi consul & civis civitatis Magdeburgensis, consiliarius regis factus, decessit relictis fratribus & fratrum liberis, (qui posteriores juxta statutum loci excluderentur a successione patrum). Acriter igitur disputatum fuit, an defuncto succedatur ex jure statuti, an ex jure fori privilegiati, & decisum fuit successione fieri juxta statuta loci, quia defunctus consul mansit, ædes civicas inhabitavit, domicilium ibi continuavit, & ibi mortuus est.

Regula autem antea posita (1) extra omne dubium posita est quoad immobilia sub jure municipii sita, nam immobilibus succeditur juxta statuta rei sitæ, etsi domicilium defunctus ibi non habuisset; *Carpz p. 3. c. 12. d. 12. Stryk. de success. ab int. Diss. 1. c. 4. §. 2. B. Par. in disp. de fund. in territ. jurisd. tit. 8. §. 3. Et 10.*

Sed & (2) vera est illa regula in mobilibus, & ibi quoque succeditur juxta jurâ Municipii: cujus rei rationem allegant, quod mobilia in certo loco sita non sunt, sed personam potius sequantur: *Stryk. d. diss. 1. c. 4. §. 3. ibique Dd. & quod mobilia ossibus & personis inhæreant. Carpz.*

p. 3.

p. 3. c. 12. d. 14. idem Resp. 38. § 79. Quæ ratio vera non est: Rectius dicimus, ideo in mobilibus inspicere forum domicilii adeoque jus Municipii, quia in loco domicilii, quod sequuntur, sitæ videntur. Nam res mobiles plerumque in loco domicilii sitæ sunt, eas enim nobiscum habere solemus, in domicilii loco cum fortunis & facultatibus nostris, vel maxima earum parte, consistimus. *L. un. C. ubi pet. pup. L. 27. §. 2. verb. instructus aequaliter ff. ad Municip. L. 2. C. ubi Sen. vel. Clar.* Quin ipso domicilio res mobiles, ibi sitæ, continentur, quippe quod paterf. constituit, non tantum ut ipse habitet, sed & ut res suas mobiles eo assortet atque custodiat: Quæ late tractat *B. Par. d. tit. 8. §. 4. 5. §. 11.*

Adeoque succeditur etiam in mobilibus juxta statuta loci, ubi defunctus domicilium habuit: Vid. *Carpz. §. Stryk. dd. 11.*

Idque verum est, etsi mobilia extra domicilium tempore mortis inveniuntur, & ad tempus alibi translata fuerint, *H. Pjst. O. 55. Mev. p. 2. tit. 2. art. 10. n. 22. Richter. de Success. ab int. procem. n. 33. Muller. ref. March. 4. Wesenb. Conf. 49. n. 21. Coccej. d. t. 8. §. 4.* quia res illæ solebant in foro domicilii esse, & ut ibi sint destinatæ præsumuntur: quod late explicat *B. Par. d. disp. de fund. in territ. Jurisd. tit. 2. §. 4.*

Aliud tamen est si res mobiles in alium locum perpetuo translatae ac eo destinatae sunt, vel tanquam accessio rei immobilis, ut instrumenta fundi, vel natura sua, ut pecudes ex contractu locidæ, Eisen Vieh &c. vel alia destinatione patrisf. ut lecti, sedes &c. ad usum forte prætorii destinati: cujus rei rationem exponit *B. Parens d. tit. 8. §. 4. §. 5.* In his igitur rebus non inspicuntur jura domicilii, sed jura ejus loci ubi res tempore mortis extra domicilium sunt: Vid. late *Dd. apud B. Par. d. §. 5. Stryk. de Success. ab int. Diff. 1. c. 4. §. 5. ibique late Dd. Carpz. p. 3. c. 12. d. 16.*

Denique & (3) in nomina quoque & jura succeditur juxta statuta loci, ubi domicilium defunctus habet: Illa enim non sunt certo loco sita, sed personæ creditoris ejusque ossibus quasi inhærent, qui tempore mortis subjectus fuit loco domicilii, eaque potestas post mortem quoque in juribus personæ durat. *B. Par. d. disp. tit. 2. §. 2. §. 7.*

Ampliatur autem regula a nobis tradita, etsi extra domicilium moriatur, quod late rationibus probat *B. Par. d. tit. 2. §. 1. 2. §. 6. item tit. 8. §. 7. Conf. Stryk. de dissert. 1. c. 4. §. 3. Carpz. p. 3. c. 12. def. 12. §. 13. Cocc. J. C. P. I.*

X

Regula

Regula igitur firma & immota manet, quod civis, adepta dignitate, retineat forum civicum, nec mutasse videatur domicilium adeoque ei mortuo succedatur juxta statuta municipii, non juxta statuta fori privilegiati. Videamus jam exceptiones.

EXCIPITUR autem (1) si civis adepta dignitate foro suo civico renunciet, adeoque domicilium mutet: *Mev. pract. qu. 3. ad Jus Lub. n. 45. Stryk. de for. princ. c. 2. n. 29. & de domicil. th. 50. Myler. Harpol. c. 9. §. 8. Schilt. de J. peregr. §. 43.* Atque hinc in casu ante allegato per tres conformes sententias injunctum fuit actoribus, daß Sie zuserst erweisen müßten, daß der defunctus nach erhaltener Regierungs-Raths. Charge seinen vorigen foro renunciirt habe.

Exc. (2) Si res immobiles extra domicilium sitæ sint, illæ enim semper sequuntur jura loci ubi sitæ sunt: Vide late *B. Par. d. tit. 8. §. 3. Stryk. de Success. ab int. Dissert. 1. c. 4. §. 2. ibique late Dd.*

POSTERIORI casu, si is qui officialis Principis, professor vel advocatus est, ædes civicas emit, vel in ædibus civicis commoratur, in contrarium dicendum est, retinere eum forum suum privilegiatum, quia mutatio domicilii non præsumitur sed probari debet: Idque uno ore omnes testantur *Muller. Rer. March. IV. Christin. 2. dec. 167. n. 5. Mod. Pift. 1. qu. 41. Carpz. p. 3. c. 12. def. 16. Mev. J. Lub. procem. q. 3. n. 33. & L. 2. t. 8. art. 10. & p. 5. dec. 163. Brunn. in l. 17. n. 4. ff. ad Municip.* Sed & duo præjudicia affert *Muller. d. l. Stryk. d. dissert. 1. c. 4. §. 4. Mev. p. 5. dec. 162. n. 3. & 5. Struv. Ex. 38. §. 44. B. par. disp. tit. 8. §. 11.*

Exc. (1) Si talia bona civica possidet, quæ necessario domicilium inferunt. *Mev. d. q. 3. n. 33. 38. 39.* uti si nemo ædes civicas possidere potest, als der Feuer und Herd in der Stadt hat.

Exc. (2) Si renunciaverit expresse foro privilegiato, adeoque domicilium mutaverit, vid. *Dd. supra allegatos.*

Exc. (3) Bona immobilia sub jurisdictione civica sita, ut si ædes civicas possideat: ratione harum ædium enim subest foro rei sitæ & sic juxta ejus loci statuta succeditur, *Mev. ad Jus Lub. procem. q. 3. n. 27. & seq. item n. 42. 43. 44.* ubi quibusdam statutis contrarium obtinere probat. *Conf. Richt. d. l.*

Qv.

Qv. XXVI. *Si plures delinquant, an quisque teneatur in solidum, & an unius solutio reliquos liberet?*

RESP. Si plures delinquant, singuli in solidum tenentur, neque unus conventus exceptionem divisionis opponere potest, sed quia causa est damni dati, & injuriæ, illam reparare tenetur: Atque ita generaliter ponitur regula in *l. 5. §. p. ne quis eum qui in jus voc. L. 7. §. f. h.* Idque verum est, licet unum tantum factum sit, & v. g. plures unum furtum commiserint, vel unum consilium dederint, *L. 9. ff. h. L. 21. §. 9. furt. L. 6. pr. §. 1. Arb. furt. caes.*

Laut. p.
28. verb.
Añtori
adjud.

At alia quæstio est, an unius præstatio reliquos liberet? & tunc distinguitur: An læsus agat ad rei persecutionem, an ad pœnam? Priori casu unius præstatio liberantur reliqui, nam læso nihil amplius abest, adeoque nec contra reliquos amplius agere potest. *pr. Inst. de Act. L. 7. §. f. ff. quod falso tut. ibi perceptione ab uno facta & reliqui liberantur. arg. l. 11. §. 2. L. Aquil. ibi: Nam ex Lege Aquilia quod alius præstitit alium non relevat NB. cum sit pœna.* Posteriori casu unius præstatio tunc reliquos liberat, si unum factum est, non vero si plura: Illo enim casu unum tantum est damnus, una injuria, adeoque una tantum pœna, quam proinde si unus sustinuit, reliqui liberantur, utpote cum unius delicti non nisi una sit æstimationis. *l. 9. h. l. 32. pr. L. Aquil. l. 6. pr. & §. 1. arb. furt. caes.* Hoc casu duæ sunt injuriæ, adeoque & plures pœnæ. *d. l. 9. junct. l. 8. h.* Una proinde præstita, reliqui nondum liberantur, sed & injuriæ a se commissæ æstimationum præstare tenentur, uti ratio hæc additur *d. l. 9. & l. 11. §. 2. ad L. Aquil.*

Atque ita conciliantur textus juris admodum diverse loquentes; Neque in praxi aliquid mutatum apparet.

Qv. XXVII. *An pœna hujus editi tribuenda sit añtori?*

AFFIRMAT *Autor. h. t. Vinn. §. 12. act. n. 3. Gomez. ib. n. 29. Schneid. Dissent. Laut. p. 28. verb. Adversus singulos.*

NEGATUR; Et potius dicendum in popularibus legem varie pœnam tribuere. Aliquando enim & regulariter illa cedit filco *L. 3. §. 5. & 6. de sepulchr. viol.* quia jus partis non est, neque ex natura actionum popularium pars suum jus privatum petit. *L. 3. in f. pop.*

pop. act. Aliquando dividi solet inter actorem & fiscum, si scilicet utriusque jus violatum est. *L. 25. §. f. SC. Syllan.* Atque hoc in nostro casu juris esse patet *arg. l. 9. h. t.* idque ita obtinere docet *Buf. ad d. l. 9. n. 3.* Aliquando soli actori tribuitur. *L. 12. V. S. l. 5. §. 5. his qui effud. L. 3. in f. pop. act.*

OBJ. *L. 12. V. S.* ubi dicitur quod actor in populari actione fit creditor;

RESP. Verum est in iis casibus ubi lex actori pœnam tribuit.

Qv. XXIX. *An hodie adhuc directâ actio de albo corrupto obtineat?*

Laut. p. 23. verb. Hodie utilem. RESP. *Directâ* non obtinet, quia album prætorium penitus cessat. *Dn. Stryk. U. M. h. §. f.* Astutis hodie datur, si aliquid perpetuæ jurisdictionis causa in quacunque tabula proponitur: *Dn. Stryk. d. l. Pœna* vero non amplius est 500. aureorum, uti jure Romano, *L. 7. Jurisd. §. 12. de act.* sed arbitraria. *Dn. Par. Hyp. de Act. §. 15. Schultz. ad tit. de Act. lit. k. Vinn. ad §. 12. de act. Buf. ad. L. 7. h. n. 4.* Pro reliquis albis, quæ non perpetuæ jurisdictionis causa proposita sunt, nec utilis dabitur.

(DISSENTIT *Vinn. d. l. n. 2.* Ubi privatam actionem eis, quorum gratia edictum propositum erat, concedit). Sed solus fiscus ibi arbitrariam violanti infligit pœnam; & hæc nec popularis, nec etiam tanta erit, *arg. l. 9. ff. h. Gomez. ad §. 12. de act. n. 15.* ubi id praxi observari tradit.

Qv. XXIX, *Quis hodie tituli de Jurisdictione sit usus?*

Sunt qui nullam, vel exiguam saltem, hujus tituli esse utilitatem putant; & qui immutatam plane esse veteris jurisdictionis rationem contendunt, adeo ut perniciosos illos Jctos autemet *Mevius*, qui de hodierna jurisdictionis forma ex legibus Romanis censent. *part. 4. det. 290. n. 7.*

Equidem negari non potest, admodum confusam esse hanc materiam, & ingenti Commentatorum in eam copia & varietate perplexam redditam esse; adeo ut *Carpz. l. 1. Resp. 49. n. 3.* Imperatoriam decisio-

decisionem desideraverit: Causæ confusionis præcipuæ hæ videntur: Quod (1) commiscet potestatem Statuum Imperii, cum Jurisdictione illa quæ Romæ magistratibus competiit, quæ planæ differunt, cum Status propriam & talem habeant in suis territoriis potestatem, qualem Imperator ipse in Imperio habuit, & toto genere distincta est a potestate magistratuum. (2) Quod pariter confundunt jurisdictionem, quam hodie magistratus municipalis, alique, qui jurisdictioni a superiore præfecti sunt, & quæ hodieque ex jure civili, nisi singulariter aliquid immutatum appareat, exponenda est, cum illa, quam quidam titulo quodam patrimoniali & hæreditario, ex jure feudi, aliove, acceperunt, & cum rationibus juris civilis itidem non convenit.

Hoc discrimine observato, haut obscura erit materiæ hujus hodierna praxis. Nam (1) *Imperium* illud *merum & mixtum* accurate respondet divisionibus modernis in *Altam & Bassam*, item in *superiorem & inferiorem*, & denique in die *Centbarliche und Vogteyliche Obrigkeit*. Ut proinde in dubio omnes hæ divisiones ex jure civili explicandæ sint, uti egregie id probat *Dn. Stryk. U. M. h. §. 8. Vid. sup. quæst. 5.*

(DISSENT. *Schilt. Exerc. ad π. 7. §. 7. & 13.*) donec moribus locorum, vel ex mente concedentis, præterea iis concessum aliquid probeatur: *Consil. Argent. T. 1. c. 19.* Porro & (2) Uti jure Romano quædam sunt magis Imperii, quædam magis jurisdictionis, & prior illa non nisi majori magistratui competit, *L. 4. de Jurisd. L. 26. §. 1. ad Mun.* ita illa *Bassa* jurisdictio dividi hodie solet, in *mediam*, & *Bassam* in specie: *Schilt. Ex. 6. §. 7.* Ad illam quæ magis imperii sunt refero, eaque per vocem *hohe Erbgerichte* denotari puto, (de qua adeo disceptatur apud *Schilt. d. §. 7. lit. e.*) Ad hanc illa quæ magis jurisdictionis sunt, commode referri possunt. *Conf. sup. qu. 6. in fin.* Aliter Longoval. apud *Schilt. d. §. 7. & 13.* ubi varias species hodiernæ jurisdictionis examinat. (3) Hodieque nuda illa notio juris communis superest. *Vid. quæst. 5. in fin. Schilt. Ex. 6. §. 7. in fin.*

QUOD QUISQUE JURIS.

Qv. I. *An pœna hujus edicti transeat ad hæredes?**Laut. p. 28. verb. ac eorum hæredes.* AFFIRM. *L. 3. §. 5. h. ibi: Sed etiam hæredi ejus.*OBJ. Quod pœnæ prætoriæ non dentur contra hæredes, *L. 31. O. A. ibique Dd. L. 9. §. 1. quod falso tut. L. 9. §. f. reb. aut. jud.* Actio autem ex hoc edicto est pœnalis prætoria. *L. 3. §. 5. h.*RESP. Regula illa vera est de pœnis, quæ propter solum dolum, adeoque unice contra personam dantur: sed hæc pœna non afficit solum personam ejus qui jus novum impetrat, sed cohæret v. g. actionibus, quas impetrans jus iniquum contra alios forte intentare potest: Uti ergo actiones illæ transeunt ad hæredes, ita & pœna quæ actionibus illis cohæret, *d. l. 3. §. 5. L. 68. R. 7.* Quin hæc causa est, cur pœna quoque ad fidejussores, si accedunt negotiis quibus privilegium illud pœnale cohæret, pertineat; *d. l. 3. §. 3.*Aliter RESP. *Buf. ad d. l. 3. §. 5. Aliter Brunn. ff. ad d. l. 3.*Qv. II. *Quis hodie hujus edicti sit usus?*RESP. I. Si Magistratus jus novum & iniquum cum effectu atque dolose statuit, ipse eodem jure hodieque uti debet, *Dd. ad L. 1. h. t.* Ac præterea olim varie puniebatur, *L. f. C. de pœn. jud.* Hodie concurrunt pœna arbitraria ex Syndicatu. *O. C. p. 3. t. 53. §. 1.*Ex quibus sequitur, magistratum nec hodie teneri ex hoc edicto, si per imperitiam assessoris iniquum jus statuerit, *L. 2. h.* quia dolus cessat. Sed tunc ex quasi delicto tenetur, ac litem suam facere dicitur, *pr. Inst. de obl. quæ quas. ex del. hodieque O. C. p. 3. t. 53. §. 5. Hyp. Dn. Par. tit. obl. quæ quas. ex del. §. 1. Buf. ad d. l. 2.*NOT. Utilis quoque actio ex hoc edicto datur contra Jctos qui causa rite proposita dolose consuluerunt, *Buf. ad d. l. 2. Brunn. ibid.* Si vero per imprudentiam, tenentur itidem ex quasi delicto, quia publice peritiam profitentur. *Dist. Hyp. Phil. Uf. præct. Inst. L. 4. Ecl. 39.*II. Quoties civitas, vel privatus aliquis jus novum iniquum impetrat, vel eo utitur, etiam contra se idem jus admittere tenetur: *L. 3. pr. seq. h.* Ulus ejus hodieque non tantum inter Gentes est, nam